

(1810—1878) ialt 13 Pkr. Som bekendt spillede han en stor Rolle som Godsejer, landøkonomisk Foregangsmand og Politiker. Hans Papirer, bl. a. værdifulde selvbiografiske Optegnelser, Sager vedrørende Oktoberforeningen og Breve fra en Mængde samtidige Personligheder er derfor af Betydning for Studiet af hans Tids Historie. Til Lettelse for Forskningen har Dragsholms nuværende Ejer, Lensbaron Zytphen-Adeler deponeret hele sit Arkiv i Rigsarkivet og Landsarkivet for Sjælland. Paa Katholm fandtes nogle Sager stammende fra Gaardens tidligere Ejer Kammerherre A. W. Dinesen (1807—1876), paa Knuthenborg en Række Papirer efterladt af Politikerens Lensgreve F. M. Knuth (1813—1856). Om hans samlede Arkiv drejer det sig dog ikke, kun om Brudstykker, mest Papirer vedrørende Sorø Akademi samt F. M. Knuths Virksomhed som Udenrigsminister. Paa Schackenborg findes en Del Dokumenter vedrørende Feltherre Hans Schack (1609—1676) og Grevskabets følgende Besiddere, paa Svenstrup Papirer efterladt af de forskellige Medlemmer af Familien Neergaard og endelig paa Vilhelmsborg et omfattende Arkiv i alt væsentlig stammende fra Stiftamtmand F. J. C. Gyldencrone (1765—1824), der havde megen Berøring med Kongehuset og i mange Forhold spillede en betydelig Rolle, bl. a. 1807—1814 ved Opretholdelsen af Forbindelsen med Norge.

Kommissionen raader saaledes allerede nu over en Samling Registraturer og har derfor ogsaa faaet fastsat Reglerne for deres Benyttelse af historiske Forskere. I alle Tilfælde, hvor den paagældende Arkivbesidder giver en almindelig Tilladelse dertil, er Fortegnelserne ved Henvendelse til Kommissionen tilgængelige for Historikere. Hvor en saadan Tilladelse ikke foreligger, samt naar det drejer sig om Benyttelsen af større eller mindre Dele af et Arkiv, er det efter Arkivbesiddernes Ønske bleven fastsat, at Henvendelse derom maa fremsættes overfor Kommissionen, som da vil lade Anmodningen gaa videre til de paagældende Besiddere.

*Ax. L.*

Oberst Godchot, som i 1886 under sin Garnisonstjeneste i Algier samlede Materiale til et regiments-historisk Arbejde, stødte ved denne Lejlighed i det lokale Bibliotek paa en Række Aktstykker vedrørende de fransk-spanske Troppers Ophold paa Langeland i 1808. En Undersøgelse viste, at de stammede fra Oberst Gilbert Gaultier (1768—1821); hvorledes de var havnet i Algier, er derimod forblevet et ubesvaret Spørgsmaal. Oberst Godchots Interesse blev imidlertid vakt og foranledigede en Række omfattende Arkivstudier i Krigs- og Udenrigsministeriet i Paris.

Med overordentlig Energi skaffede han sig yderligere Adgang til den danske historiske Literatur, som kunde være af Betydning for hans Emne — endogsaa Skoleprogrammer og Afhandlinger i danske Amtstidsskrifter har han kunnet benytte — og lod det danske Materiale oversætte. Resultatet af de mange Aars Arbejde foreligger nu i et Værk paa over 500 Sider: *En Danemark. Les espagnols du Marquis de la Romana 1807—1808.* (Paris 1924).

I store Afsnit gør Forfatteren Rede for den hele militære og udenrigspolitiske Situation — allerede i 1891 har han udgivet et historisk Arbejde: *Les neutres* — og skildrer tillige Begivenhederne paa den pyrenæiske Halvø, som danner Baggrunden for Ekspeditionskorpsets Optræden. Bogens Hovedpart omhandler dog de fransk-spanske Troppers Afsendelse til Danmark og oplyser i alle Enkeltheder om de Forhandlinger, der knyttede sig til dets Organisation og Bestemmelse, saavel som om selve de dramatiske Begivenheder i Danmark. Selvfølgelig har Forfatteren haft megen Fordel, navnlig af Karl Smidts Arbejde om Spaniolerne i Danmark og Meddelelser fra Krigsarkiverne. For en ikke ringe Del er Bogen dog opbygget paa Studier af Arkivalier i de franske Arkiver.

En detaljeret Kritik vilde sprænge Rammerne for denne kortfattede Notits. Selvfølgelig kan der rettes Indvendinger mod Opfattelsen og ogsaa fremhæves, at Forfatteren ikke paa alle Punkter er à jour med Forskningens nyeste Resultater. Først og fremmest er der dog Grund til at fremhæve hans Flid og store Interesse for Emnet. Ikke mindst fordi Bogen gengiver saa godt som alle Aktstykker, fuldstændig eller i Udtog, i Originalsproget eller i Oversættelse, vil den altid være et Kildeskrift til Kendskabet om den mærkelige Episode. Ax. L.

Paa Foranledning af Direktionen for den *Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse* har Dr. phil. Eiler Nystrøm udarbejdet og i 1925 udsendt et pragtfuldt Værk, indeholdende en udførlig Skildring af Fondets Stiftere og deres Slægt, en Gengivelse af Stiftelsens Fundatser og testamentariske Bestemmelser samt en Redegørelse for dens Virksomhed.

Særlig Interesse frembyder Skildringen af de to Slægter, hvis Dygtighed og Nærsomhed tilvejebragte de store Midler. Baade den islandske Købmand Niels Hendriksen og Præsten Edvard Londemann var Mænd, som vilde frem paa den sociale Rangstige og ejede Betingelserne for at naa deres Maal. Den næste Generation, Henrik Hjelmstjerne og M. G. Rosencrone, naaede et langt Skridt videre, satte over Kløften, som skilte Borger- og Adel-